

Tone Pavček

PESMI**PREPROSTE BESEDE**

Prišle so stare preproste besede
 iz skrinje na dilah, iz lončene sklede,
 iz kašče, iz štale, iz kamber v hiši
 prednikov in rekle: Zapiši

nas kot vzdih (ne stih), kot zaznamek
 na rob (breg) zgodbe v iztekajoči se strugi.
 Vzel sem jih v roke, jih nežil in ljubil
 kakor se ljubi za prvi sestanek:

plaho, z mravljinici po hrbtenici,
 vročično, v neobčutenem poželenju,
 visoko na noti duše, blizu resnici
 in čisto kakor prvič v življenju.

Pa so vseeno besede v nastali tišini
 tiho dalje odšle. Po vodi. Same
 sebi napisani stih in zaznamek.
 In jaz nem, brez besed stopam za njimi.

POLNA PRAZNOST

Svet je napolnjen, prostor zasičen
 s predmeti, besedami, z robo prek roba
 zvrhan. Vse je napisano. Vsaka koda
 že uporabljena, a ves seštevek ničen.

Polna praznost kriči kot oglušelost zvoka,
 ki barvo in zven izgubil je v hrupu.

Še ptica ne ve, kje je pozabljena nota
na kateri srčni žici v ubogem trupu.

Vse je napisano. In ni kaj dodati.
Ista vseenost čez naličja in lica,
po jarkih in jambih; le nerojena vrstica
ostaja čista pred svetimi vrati

za zadnjo spoved in za obhajilo.
Kdo je že rekel, da pesem je milost?

RAST

1

Govoril sem: Zemlja je šla v pesem
in se vedel, kakor da puhlica prhka
rojeva trave verzov in bilke besed.
Pa je bila utvara puhla in krhka:

ni prišla zemlja v pesem, a pesem
je šla v dobro zemljo trohnet.
Med sprhnelost, pozabo in plesen.
In če ji, radovednež, še iščeš sled,

išči pod površjem nekrive zemlje,
pod skorjo, glej v sredico, v podzemlje,
v komposta živico, v odpadli balast.

Tam je umrlo prejšnje, osnova za rast.
Bo še pesem povzdignilo s svojo silo,
da več bo, kot je bilâ, kot je v njej bilo?

RAST

2

Na tla, med prst sem legel in poslušam,
kako osvobojena od motnjave
ničevosti utripa mala duša
zelene trave,

kako na mreži rosne pajčevine
neznaten droben hrošček je obvisel
in zdaj v iskanju pota iz mračine
najdeva smisel,

kako vsesilno in z veseljem diha
neznatno, enodneвно med podrastjem
in skoraj sam občutim, da ne usiham,
da rastem, rastem

ne kvišku, k tlom in k zemeljskim plastem
s prstjô na prstih, v prsih, lep, prsten.

SPOMIN NA MARTO

Marija je izbrala boljši del:
umivala je nôge, že umite,
Kristu, a jaz tako, kot sem se vnel
nekoč za Marto, njene temne kite,

sem spet izbral, kar ni poraz ne zmaga:
sol zemeljsko in temno težko prst.
A če zaliska noga, ženska, naga
se kje za bregom kakor mlada brst,

zapéni se spomin v zrcalu časa
in takšen dan mi je neskončno ljub.
Takrat je dobro. Ljuljke in ne klasa

ne iščem več, a zemlja mi iz jame
vsejemajoče topel dom postane,
saj polje polje kot dekliška grud.

PREPROSTO IN BREZ ZAKAJ

Spet je za mano dan, celo ne slabši
kot včerajšnji in kakšen dan nazaj.
Bil sem zarana že pri volji pravšnji
za delo, potlej veselil smehljaj

me sonca je z neba, iz kozarca vina:
Bila je voljna za lopato prst,

še kar pokorne rez in vez in rima
in detel vsemu dolbel takt je čvrst.

Ko sem potem, utrujen, že pred kraj
dne videl teči sem prek senožeti
z nasmehom ženo (ne iz sanj ne saj)

in šel v zadregi z roko v lase vnuku
zaradi srha (znova?) v vsakem udu,
sem rekel spet, da je lepo živeti.

Preprosto. Kar tako. In brez zakaj.

PREOBRAZBA PO KMEČKO

Ko več ne orješ brazd, žita ne seješ,
ko več ne hodiš z branami in plugom,
potú ne meriš, mernikov ne šteješ,
ko več ne čakaš svatbe, ampak ujmo,

ko je povelje ukazano sprejeto,
zapreš dver kašče, štale, pokrov skrinje,
ustaviš uro in odideš v sveto
čez hišni prag in doma koreninje

na njivo svojih prednikov, do kraja
tik pred nočjo, kjer sonce najdalj vztraja.
Tam stopiš v luč, v neskončno milo glasbo.

In se zgodi. In prst kot zel, kot klas bo
iz globočine zemlje ne iz raja
slavila s tabo večno preobrazbo.

ČRTA

OLJČNA VEJICA

Med oljkami hodi veter
večni istrski muzikant.
Pod oljko, položen v zavetje,
spi s svojimi sanjami fant.

Prišel je iz temne hoste,
namenjen je v luč in dan.

Drevo miru ga je poklicalo v goste
in poskrbelo zanj.

Mirno se mu v uresničenih sanjah
spleta življenja povest.
Luč nebesna se nadenj sklanja
in sam je ena od zvezd.

TEMNA ZARJA

V nerazumljivem morju
prepadne večnosti
kot zarja na obzorju
je duša, ki je ni.

Odšla s svetá, iz telesa
je čez slovenski most
pripraviti nam nebesa,
odkupiti si mladost.

Z razdalje večne sega
do nas njen sij zastrt
in z njim nas več ne bega
vsejemajoča smrt.

Tako še živ odhajaš
za dušami v vsemir
in temna zarja vztraja
in sije v tvoj večer.

ČRTA

Kraj, kamor grémo, ni zakotje,
pribežališče revnih, ne azil.
Samo na videz zdi se izginotje
za ene in za druge končni cilj.

Samo na videz sama je tišina,
nerazumljiva kot okruški zvezd.
Kot up prebija skozi se milina:
vsem sporočena blagovest.

Kajti: izbora ne vrši naključje
in sama v sebi ne konča se pot.
V vsaki najmanjši stvari neka luč je
kot skriti bog.

A v tej svetlobi, na tej lomni črti
začne se večnost po trenutni smrti.

NEZASUTA GAZ

Bogvekatera že po vrsti zima
zasipa laze naših nedejanj
in črne madeže s pozabo rima
prekrivajoč vse od slasti do ran.

Svet, ki ga dajeta božjast, steklina,
surov in krut, sam sebi ni enak,
saj kamor se ozreš – sama belina
in čistost, kot bi rekel Pasternak.

Tako bel angel straži beli čas.
Tako se zdi, da groza je surova,
ki od venomer ne ve za svoj poraz,

prekrita čez in čez... le jaz grem znova
do groba v sebi v nezasuto gaz
kot v neizmerno končnost brez naslova.